

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ І АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ
СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**
(на матеріалах ФОП ГРИШИН)

**ACCOUNTING, TAXATION AND ANALYSIS
OF SMALL BUSINESSES: CURRENT STATE
AND DEVELOPMENT PROSPECTS**
(on the materials of Sole Proprietor Hryshyn)

Виконала: здобувач другого (магістерського) рівня вищої
освіти групи _____ БОА _____
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування»

Шакіна В.Г.

(прізвище та ініціали)

Керівник:

Шрам Т.В.

(прізвище та ініціали)

Хмельницький - 2024 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри, д.е.н., професор
_____ Лариса СІДЕЛЬНИКОВА
«18» 09 2023 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

_____ Шакіній Вікторії Геннадіївни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облік, оподаткування і аналіз діяльності суб'єктів малого підприємництва: сучасний стан та перспективи розвитку (на матеріалах ФОП ГРИШИН)

керівник роботи Шрам Тетяна Валеріївна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом закладу вищої освіти від «15» вересня 2023 року № 467-с

2. Строк подання роботи здобувачем 23 січня 2024 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, звітність ФОП ГРИШИН.

4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретичні та методологічні засади обліку, оподаткування та аналізу діяльності суб'єктів малого підприємництва. Сучасний стан обліку, оподаткування і аналізу діяльності суб'єктів малого підприємництва. Перспективи розвитку обліку, оподаткування і аналізу діяльності суб'єктів малого підприємництва.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Робота містить 6 рисунків та 22 таблиці

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-III розділів	Тетяна ШРАМ, доцент	18.09.23	30.11.23
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	18.09.23	28.12.23

7. Дата видачі завдання _____ 18.09.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	19.09.23-27.09.23	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	28.09.23-09.10.23	виконано
3.	Написання 1 розділу	10.10.23-23.10.23	виконано
4.	Написання 2 розділу	24.10.23-07.11.23	виконано
5.	Написання 3 розділу	08.11.23-23.11.23	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	24.11.23-30.11.23	виконано
7.	Оформлення роботи	01.12.23-28.12.23	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	29.12.23	виконано
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	16.01.24	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	23.01.24	

Здобувач _____ Вікторія ШАКІНА
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____ Тетяна ШРАМ
(підпис) (ім'я та прізвище)

АНОТАЦІЯ

В результаті виконання кваліфікаційної роботи магістра було розкрито поняття «суб'єкт малого підприємництва» та критерії віднесення суб'єктів господарювання до малого бізнесу. Досліджено порядок організації діяльності фізичної особи-підприємця як суб'єкта малого підприємства. Проаналізовано і критично оцінено сучасний стан та проблеми діяльності суб'єктів малого підприємства. Досліджено особливості організації бухгалтерського обліку на ФОП ГРИШИН, особливості системи оподаткування.

Дана загальна оцінка фінансово-господарської діяльності суб'єкта малого підприємства. Запропоновані шляхи вдосконалення облікового процесу. Дані рекомендації щодо удосконалення системи ведення бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємства за допомогою програмних засобів.

Ключові слова: облік, оподаткування, аналіз, діяльність, суб'єкт малого підприємства

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	9
1.1. Поняття малого підприємства та критерії віднесення суб'єктів господарювання до малого підприємництва.....	9
1.2. Порядок організації діяльності ФОП як суб'єкта малого підприємництва.....	24
1.3. Сучасний стан та проблеми діяльності суб'єктів малого підприємництва.....	37
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	47
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ І АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	49
2.1. Організація бухгалтерського обліку суб'єкта малого підприємництва.....	49
2.2. Особливості оподаткування суб'єкта малого підприємництва.....	69
2.3. Аналіз діяльності суб'єкта малого підприємництва.....	83
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	88
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ І АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....	90
3.1. Перспективи розвитку системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва.....	90
3.2. Організація ведення розрахункових операцій ФОП з використанням програмного забезпечення.....	95
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	100
ВИСНОВКИ.....	102
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	108
ДОДАТКИ.....	119

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Підприємництво займає значне місце у соціально-економічному розвитку не лише окремих регіонів, а й держави в цілому. Саме рівень підприємницької активності обумовлює високі темпи розвитку економіки країни та ефективність її функціонування. Особливе місце серед суб'єктів підприємництва займають суб'єкти малого підприємництва.

Під малим підприємництвом розуміється не тільки цілеспрямована підприємницька діяльність фізичної чи юридичної особи, що пов'язана з підвищеним ризиком, заснована на використанні інноваційної ідеї, основною метою якої є максимізація прибутку за рахунок виробництва і продажу товарів, виконання різних робіт і надання різноманітних послуг, з обов'язковим дотриманням норм законодавства, а також відповідність критеріям віднесення до малого підприємництва.

В розвинених країнах світу малі підприємства давно стали невід'ємною частиною системи ринкового господарювання і взяли на себе роль стимулятора не тільки економічного зростання, а й соціальної стабільності. Мале підприємництво формує конкурентне середовище, забезпечує ефективне використання виробничих ресурсів, стимулює ділову активність у країні, підвищує рівень зайнятості населення, забезпечує добробут підприємців, генерує становлення середнього класу населення, зумовлює стійкість соціально-економічної системи держави.

У більшості країн світу питома вага суб'єктів малого та середнього підприємництва у загальній кількості суб'єктів підприємництва досягає 90%, а іноді перевищує 95%.

Основними перевагами суб'єктів малого підприємництва є їх мобільність, швидка адаптація до нових умов господарювання, використання нових технологій та інновацій, насичення ринку товарами та послугами,

забезпечення населення новими робочими місцями. Разом с тим суб'єкти малого підприємництва потребують великої уваги з боку держави та створення сприятливих умов функціонування, особливо в умовах війни.

В умовах повномасштабної війни малому бізнесу встояти набагато важче, ніж великому, оскільки запас фінансової стійкості в них набагато менший, а темпи скорочення їх платоспроможності надзвичайно високі. Саме такі причини зумовили повне або часткове припинення діяльності суб'єктів малого підприємництва в перші місяці війни. Однак за даними Європейської Бізнес Асоціації вже у травні 2022 р. 47% таких підприємств відновили роботу в повному обсязі.

За результатами досліджень експертів компанії PwC, сукупні прямі збитки малого та середнього бізнесу за 2022 р. перевищили 83 млрд. дол. США. Незважаючи на колосальні обсяги руйнувань та втрат, вже у 2023 р. 30% представників малого та середнього бізнесу планують розвиватися:

- 8% малих підприємств планують збільшити кількість бізнес-партнерів;
- 30% прагнуть масштабувати бізнес;
- 4% – диверсифікувати послуги та товари;
- 2% – дослідити чи вийти на нові ринки;
- 56% – прагнуть підтримувати бізнес в поточному стані.

В таких умовах головними проблемами власного розвитку суб'єкти малого підприємництва вважають недостатність фінансових ресурсів (56%) та державної підтримки, при цьому 77% підприємців не знають про основні програми такої підтримки.

Розвиток малого підприємництва потребує своєчасного та ефективного прийняття управлінських рішень, інформаційною базою для яких є дані бухгалтерського обліку. Розуміння та орієнтація у складному світі оподаткування є життєво важливим для цих суб'єктів. В Україні, як і в будь-якій іншій країні, податки неминучі, однак податковий тягар та його складність можуть суттєво вплинути на діяльність та розвиток суб'єктів

малого підприємництва.

Бухгалтерський облік та оподаткування суб'єктів малого підприємництва є ключовим аспектом управління в українському бізнес-середовищі. Оскільки ці сфери безпосередньо впливають на фінансовий стан і стійкість підприємства, їх важливість важко переоцінити. Бухгалтерський облік має вирішальне значення для розуміння суб'єктами малого підприємництва свого фінансового стану, управління операціями та прийняття обґрунтованих рішень.

Саме завдяки точному обліку, аналізу та інтерпретації фінансової інформації ці підприємства можуть прокладати свій шлях до стабільної прибутковості. Крім того, належна практика бухгалтерського обліку гарантує, що підприємства дотримуються місцевих законів і нормативних актів, зменшуючи таким чином потенційні юридичні та фінансові ризики.

Тому на сьогоднішній день питання обліку, оподаткування та аналізу суб'єктів малого підприємництва є в край актуальними.

Питання теорії, практики та методології обліку, аналізу та аудиту фінансово-господарської діяльності малих підприємств знаходяться в полі зору таких вчених: З. С. Варналій, Л. Л. Гевлич, Т. Говорушко, А. Р. Козак, Н. І. Нечивілова, С. В. Скрипник, В. Г. Уманська та ін. Проте, сучасний стан та перспективи розвитку обліку, оподаткування та аналізу суб'єктів малого підприємництва потребує подальшого дослідження.

Зв'язок роботи з науково-дослідними кафедральними темами.

Кваліфікаційна робота є складовою науково-дослідної роботи кафедри фінансів, обліку та оподаткування Херсонського національного технічного університету за темою «Фінансові інструменти сталого розвитку України в умовах системної економічної трансформації» (номер державної реєстрації 0121U112967). Особисто автором досліджено сучасний стан та перспективи розвитку обліку, оподаткування та аналізу суб'єктів малого підприємництва.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи магістра є дослідження теоретичних і практичних аспектів організації та методології

обліку, оподаткування та аналізу суб'єктів малого підприємництва.

Досягнення поставленої мети визначає зміст досліджень, які зводяться до вирішення наступних задач:

- розкрити поняття суб'єктів малого підприємництва та критерії віднесення суб'єктів господарювання до малого бізнесу;
- дослідити порядок організації діяльності фізичної особи-підприємця (далі – ФОП) як суб'єкта малого підприємництва;
- оцінити стан малого підприємництва в окремих видах економічної діяльності;
- проаналізувати і критично оцінити сучасний стан та проблеми діяльності суб'єктів малого підприємництва;
- проаналізувати особливості організації бухгалтерського обліку на ФОП ГРИШИН;
- проаналізувати особливості та систему оподаткування ФОП;
- навести загальну організаційно-економічну характеристику суб'єкта малого підприємництва;
- запропонувати шляхи вдосконалення облікового процесу;
- удосконалити систему ведення бухгалтерського обліку для суб'єктів малого підприємництва за допомогою програмних засобів.

Об'єктом дослідження є процеси, пов'язані з організацією і методикою обліку, оподаткування та аналізу суб'єктів малого підприємництва.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-методичних та практичних аспектів обліку, оподаткування та аналізу суб'єктів малого підприємництва.

Методи дослідження. Для досягнення встановленої мети та розв'язання поставлених завдань у кваліфікаційній роботі використано такі методи наукових досліджень: логічного узагальнення, порівняння та систематизації (під час дослідження сутності понять «мале підприємництво», «малий бізнес»), аналізу та синтезу (для уточнення змісту основних понять, визначення переваг та недоліків основних підходів до організації діяльності),

метод експертних оцінок, емпіричні дослідження та статистичний аналіз (для оцінки рівня розвитку суб'єктів малого підприємництва), SWOT-аналіз (при оцінці чинників впливу внутрішнього та зовнішнього середовища на розвиток діяльності суб'єктів малого підприємництва), графічний – для наочного відображення отриманих результатів дослідження.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти Верховної Ради України, Укази Президента України, Постанови Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України та інші нормативні документи, праці вітчизняних та зарубіжних вчених, статистичні дані, Інтернет-ресурси. Використано дані поточного обліку та звітності ФОП ГРИШИН за 2021-2023 рр.

Наукова новизна одержаних результатів дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних положень та розробці рекомендацій з удосконалення організації та методики обліку, системи оподаткування та аналізу діяльності суб'єктів малого підприємництва.

У процесі дослідження отримані такі результати, які визначають його наукову новизну:

удосконалено:

- організацію облікового процесу та системи оподаткування суб'єкта малого підприємництва;
- організаційно-методичні аспекти впровадження програмних технологій в розрахункових операціях ФОП.

набули подальшого розвитку:

- напрямки розробки стратегічного аналізу управління діяльністю суб'єкта малого підприємництва;

Практичне значення отриманих результатів. Отримані висновки та рекомендації можуть використовуватись для подальшого розвитку теоретичних досліджень у сфері організації і методики обліку, оподаткування та аналізу суб'єктів малого підприємництва.

Практичне значення наданих рекомендацій полягає в удосконаленні

організації облікового процесу та системи оподаткування суб'єктів малого підприємництва. Ряд положень кваліфікаційної роботи можуть бути застосовані для подальших наукових досліджень обраної проблематики.

Особистий внесок здобувача. Кваліфікаційна робота є результатом самостійного наукового дослідження. Отримані результати дослідження є особистими розробками автора.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дослідження знайшли своє відображення у наукових тезах.

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи магістра. Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

В першому розділі кваліфікаційної роботи магістра розкрити теоретичні та методологічні засади обліку, оподаткування та аналізу діяльності суб'єктів малого підприємництва. В другому розділі дана характеристика сучасного стану обліку, оподаткування і аналізу діяльності суб'єктів малого підприємництва на матеріалах ФОП ГРИШИН. В третьому розділі розкрити перспективи розвитку обліку, оподаткування і аналізу діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 125 сторінках друкованого тексту. Робота містить 22 таблиці, 6 рисунків. Список використаних джерел із 95 найменування, 2 додатки.